

Tyst innan första tonen

Berättelse

Det var onsdagskvällen den 11 september 1850. Jenny Lind väntade bakom scenen i en stor sal i New York. Salen hette Castle Garden och låg vid vattnet. Den här kvällen skulle hon sjunga för första gången i Amerika.

Tio dagar tidigare hade hon kommit till New York med en ångbåt. Redan då väntade tiotusentals människor i hamnen för att se henne. Nu, denna kväll, var den stora salen full. Ungefär 5 000 personer hade kommit. Alla ville höra "den svenska näktergalen".

Biljetterna hade varit mycket dyra. Affärsmannen P.T. Barnum hade sålt dem på auktion. En hattmakare som hette Genin betalade hela 225 dollar för den allra första biljetten. Det var enormt mycket pengar på den tiden.

Jenny var nervös. När hon gick ut på scenen blev det alldeles tyst i salen. Bredvid henne fanns en dirigent och en sångare som hjälpte henne. Sedan började musiken, och hon sjöng. Hon sjöng bland annat en känd aria som heter "Casta Diva". Hennes röst var så ren och klar att publiken knappt vågade andas.

När sången tog slut exploderade salen. Människorna reste sig, ropade och klappade länge. Många blev djupt rörda. Jenny Lind hade blivit en stjärna i Amerika på en enda kväll. Dagen efter skrev tidningarna mycket om henne. Senare gav hon bort en stor del av pengarna från konserten till välgörenhet. Kvällen blev början på det folk kallade "Lind-mani".

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en scen	platsen där man sjunger eller spelar
en ångbåt	en gammal båt som gick med ånga
en hamn	platsen där båtar kommer in
en näktergal	en liten fågel som sjunger vackert
en auktion	när man säljer saker till den som betalar mest
en hattmakare	en person som gör hattar
en dirigent	den som leder musikerna
en aria	en sång i en opera
att andas	att ta in och släppa ut luft
att explodera	här: när alla plötsligt ropar och klappar
välgörenhet	att ge pengar eller hjälp till dem som behöver

Läsförståelsefrågor

1. Vilken dag och vilket år sjöng Jenny för första gången i Amerika?
 1. den 1 september 1850
 2. den 11 september 1850
 3. den 11 september 1820
2. Hur hade Jenny kommit till New York?
 1. med flyg
 2. med tåg
 3. med en ångbåt
3. Vad betalade hattmakaren Genin för den första biljetten?
 1. 25 dollar
 2. 225 dollar
 3. 5 dollar
4. Vad hände i salen när Jenny gick ut på scenen?
 1. Det blev alldeles tyst.
 2. Alla började genast klappa.
 3. Många gick hem.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Cirka 5 000 människor var i salen.
 2. Jenny sjöng helt ensam, utan hjälp.
 3. Jenny var nervös innan hon gick ut.
6. Varför tror du att publiken “knappt vågade andas” när Jenny sjöng? (inferens)
7. Vad gjorde Jenny senare med en stor del av pengarna från konserten?

Facit

1. den 11 september 1850
1. med en ångbåt
1. 225 dollar
1. Det blev alldeles tyst.
1. ja b) nej (en dirigent och en sångare hjälpte henne) c) ja
- Exempel på svar: Hennes röst var så vacker och ren att alla ville lyssna och inte missa ett enda ljud, så de satt helt stilla.
- Exempel på svar: Hon gav bort en stor del av pengarna till välgörenhet.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

A2-nivå i preteritum. Texten zoomar in själva debutkvällen och kompletterar biografien, som berättar om hela turnén. Bra för att öva preteritum och tidsord (tidigare, sedan, senare). Tema: att våga, nervositet och att lyckas. Be gärna deltagarna berätta om en viktig "första gång" i sitt liv.

Diskussionsfrågor

- Har du varit på en konsert eller en föreställning? Berätta.
- Biljetterna var mycket dyra. Vad är du beredd att betala mycket för?
- Varför tror du att människor blir så glada av musik?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en viktig "första gång" i ditt liv. Hur kändes det?

Källor och faktagranskning

- Jenny Lind – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Jenny_Lind
- Jenny Lind | Opera Star, Concerts, Philanthropy – Encyclopaedia Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Jenny-Lind>
- Jenny Lind's tour of America – Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Jenny_Lind's_tour_of_America
- Jenny Lind-Sällskapet (information in English): <https://www.jenny lind.se/information-in-english/Information-in-english>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Jenny Lind föddes 6 oktober 1820 i Klara, Stockholm, och dog 2 november 1887 i Wynds Point, Malvern-trakten (Herefordshire/Worcestershire), England. Stort genombrott som Agathe i Webers Friskyttan på Kungliga Operan 1838. Slutade med opera 1849 men gjorde en mycket berömd konsertturné i USA 1850–1852, organiserad av P.T. Barnum (93 konserter). Gifte sig 1852 i Boston med pianisten och dirigenten Otto Goldschmidt. Skänkte stora delar av sina inkomster till välgörenhet, bland annat fria skolor och stipendier för fattiga studenter i Sverige. Osäkerhet: dödsplatsen anges på olika sätt i olika källor (Malvern/Herefordshire/Worcestershire-trakten); fotografens namn för porträttet är osäkert (tillskrivet von Schneidau eller Boswell).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.